Др Благота Гардашевић

БИО-БИБЛИОГРАФИЈА
Др СТЕВАНА ДИМИТРИЈЕВИЋА

Протојерej-ставрофор др Стеван Димитријевић родио се (10) 22. јануара 1866. године у Алексинцу од оца Мијалка, терезије и мајке Младене. Основну школу и прва два разреда реалне гимназије свршио је у месту рођења, а трећи и четврти у Првој београдској гимназији, па је онда ступио у Београдску учитељску школу. Из другог разреда те школе прешао је почетком 1882/3 школске године у стару Београдску богословију. Године 1885. паузирао је у школовању због избијања Српско-бугарског рата, те је богословију завршио 1887. године. Пошто је завршио средњешколско образовање положио је испит за сталног учитеља основне школе и ступио у учитељску службу, где је провео 3 године. Године 1890. постављен је за веронаучитеља у Нишкој гимназији, где је био и писар Црквеног суда. После 4 године службовања отишао је у Русију 30. септембра 1894. и уписао се у Кијевску духовну академију, коју је завршио 1898. добивши степен магистра богословља. Због оригиналне, по архивским изворима израђене, кандидатске дисертације и других прилога изабран је 1899. за дописног члана „Црквено-уметничког друштва при Кијевској духовној академији".

Када се протојерej Димитријевић повратио из Русије постављен је, у октобру 1898. за суплента Београдске богословије. Убрзо после тога положио је професорски испит и у мају 1899. постављен за професора исте Богословије. За ђакона рукоположен је 1890. од Митрополити Михаила, за свештеника 1894. г. од епископа нишког Инокентија, а епископ призренски Нићифор произвео га је за протопрезвитера 1901. г. Почетком 1899/1900 (школске године) 15. октобра постављен је за ректора Богословско-учитељске школе у Призрену, на којој је дужности провео 4 године, па је, по молби, премештен у Београд, где је једну годину предавао у Првој београдској гимназији. Потребе нашег црквеног, просветног и националног рада у ондашњој Турској захтевале су да се он тамо поврати. На категоричко тражење Министарства иностраних дела и Народне одбране примио се дужности директора Гимназије и Учитељске школе у Скопљу, коју је обављао две школске године. Одатле је 1906. г. упућен у Солун где је у Српском конзулату служио као референт за хилендарско питање. По потреби он је 12. априла 1910. поново враћен у Призрен за ректора тамошње Богословско-учитељске школе. На тој дужности затекао га је рат 1912, који је донео томе крају ослобођење, а у коме је и он учествовао као војни свештеник Треће армије. У Призрену га је затекао и I светски рат. Када су Бугари

окупирали тај крај одвели су протојереја Димитријевића у заточење у Бугарску, из кога се једва спасао. После ослобођења предузео је све могуће кораке да што пре обнови рад у Призренској богословији у чему је и успео.

Његовим настојањем враћено је из Бугарске 2.300 књига, које су Бугари били однели у своју земљу.

За време свог ректоровања у Призрену Стева Димитријевић је основао, место раније постојећег друштва „Братство", ново верско-национално и културно-просветно богословско литерарно друштво „Растко", које је дуги низ година будило националну свест и напајало његове чланове истинским родољубљем, који су својом крвљу, када је устребало, то јасно потврдили.

Али његова активност у Призрену није се сводила само на просветно поље, него се исто тако истакао и као веома активни друштвени радник. Видећи тешко привредно стање житеља тога краја, он покреће, већ 1901. г, акцију за оснивање једног новчаног фонда из кога би се помагало занатство, трговина и друга привреда тога краја. Тада се на његов апел одазвао велики број богатих људи, тако да се са њиховим прилозима основао новчани фонд при цркви Св. Борђа у Призрену, на чијем је челу дуго година био Стеван Димитријевић. Он је том и сличним акцијама много помогао том народу, тако да су у његовој личности гледали не само просветног радника и свештено лице, него и свога заштитника. По угледу на овај фонд цркве Св. Борђија оснивају се новчани фондови скоро по свим већим местима на Косову.

Да би помогао пољопривреди тога краја образовао је при Богословији школски врт, за практичну обуку ученика, чији су воћњаци, виногради и пчелињак служили као пример не само становницима Призрена него и далеко шире околине. За време његовог бављења у тим крајевима он је прикупио преко 600 старих рукописних и штампаних књига-Србуља, које је као поклон упутио Народној библиотеци у Београду у нади да ће се тамо боље сачувати од пропадања, али се преварио, јер су за време II светског рата све изгореле. А исто тако послао је и многе предмете Етнографском музеју и Музеју српске земље у Београду, који су од велике вредности.

Када се 1920. г. оснивао у Београду Богословски факултет, протојереј Димитријевић узет је као један од тројице чланова матице тога Факултета, која је имала да спреми што је потребно за отпочињање рада Факултета. У јулу те године постављен је за редовног професора Богословског факултета на катедри Историје српске православне цркве, а 6. септембра изабран и потврђен за његовог првог Декана. Поред рада на организацији новог факултета радио је и многе друге важне ствари за државу и цркву. Тако, био је члан делегације која је ишла у Цариград у вези уздизања Српске цркве на степен Патријаршије, а затим је послат 1923. г. у Русију као члан одбора за помоћ гладнима у тој земљи, и као члан Главног одбора Црвеног крста да однесе лекове и стара одела руском народу, као и да ликвидира наше кућне које су биле успоставиле наше власти ради помагања за време тешке глади у Русији, која је онда косила

тамошњи живаљ. Том приликом је узгредно набавио велики број књига, нарочито из богословља, историје, археологије и историје уметности, које је предао Библиотеци Богословског факултета. Тако је та Библиотека постала још значајнија, благодарећи старању протојереја Димитријевића. Он је дуго година био биран за декана Богословског факултета. Факултетски савет, у знак захвалности за рад на факултету и за рад на српској богословској науци, изабрао га је за почасног доктора теологије. То је Савет учинио још док је протојереј Димитријевић био професор на Факултету, који је напустио 1936. г. када је, по навршеној 70. години старости, стављен у пензију. И после тога протојереј Димитријевић водио је бригу о Факултету, за чију се судбину старао у свакој прилици, све док није (11) 24. новембра 1953. године изненада умро у Београду. Сахрањен је у породичној гробници (капели) у Алексинцу, где почива његова супруга Јелена и рано преминула кћи јединица Деса.

Протојереј др Стеван Димитријевић нарочито је запажен као црквени и национални радник. Он је био сав прожет светосавским православљем, али без имало шовинизма. Волео је подједнако сва словенска племена, а као хришћанин и све људе. Кад је требало да се учини добро другоме нису га у томе могле спречити никакве регуле или ограничења. О таквом његовом расположењу сведочи сав његов пастирски, просветни, национални и научни рад. Због тога је он служио као узор типа светосавског свештеника, који све од себе даје за своју цркву, за свој народ и своју државу. Због тих особина уживао је велики углед у друштву и важио као један високи ауторитет. Зато га видимо као председника или члана управног одбора верских, добротворних и националних друштава. Био је дугогодишњи председник Друштва Св. Саве у Београду, члан управе Друштва за подизање храма Светог Саве, задужбине Симе Игуманова, Главног одбора Црвеног крста, члан Црквено-археолошког друштва при Кијевској Духовној академији, члан Историјског института СКА наука и многих других.

Заступао је Српску православну цркву и Богословски факултет на многим међуцрквеним и научним скуповима. Тако, био је делегат Српске православне цркве у Цариграду у вези уздизања наше Цркве на степен Патријаршије, затим у Москви на Свеправославном сабору 1945. г. и на Конгресу православних теолога у Атини 1935. г.

Био је један од агилних чланова и поборника Српског православног свештеничког удружења и увек га помагао делом, речју и пером колико је год могао. Био је члан Главног одбора, сарадник још од Ђачког доба, а касније и уредник Весника Српске Цркве.

Одликован је: Карађорђевом звездом IV степена, Орденом Белог орла IV и V степена, Орденом Светог Саве II степена и Орденом Друштва Црвеног крста.

О проти Стеви Димитријевићу као научном раднику и његовом делу писано је раније доста, а имало би се још много шта рећи и написати. Овде дајемо библиографију његових радова.

БИБЛИОГРАФИЈА

1. *Спомен изгинулим ученицима (богословима) у српско-бугарском рату 1885. године,* Хришћ. весник год. X—1886. стр. 857—872. Посебно Београд 1886.

2. *Закон Божји и његови различити видови,* Хришћански весник Београд 1887, бр. 8, стр. 361—382, бр. 9, стр. 654—673; бр. 11, стр. 825—845; бр. 12, стр. 939—945.

3. *О покрштеном мухамеданцу* — Липовац 1. децембра 1887. Црквени гласник II, Лесковац, 1888, бр. 1, 11—13.

4. *Манастир Липовац (св. Стефан), код Алексинца,* Црквени гласник Лесковац, год. II и III 1888, 1889, бр. 20, стр. 317—319; 21, 331—333; 22, 346—349.

5. *Школа и црква,* Хришћански весник, Београд 1888, 10, стр. 883—891.

6. *Морал и војска,* Црквени гласник, III, 1889.

7. *Један поглед на славље крсног имена у нас,* Црквени гласник, 1889.

8. *Мали воћар за народ* — два издања Ниш, 1890 и 1893.

9. *Још једна реч у прилог подизања угледа свештеничког,* Хришћански весник 1890. стр. 461—473. Под псеудонимом Кратовалић.

10. *Једна непотпуност правила општег свештеничког удружења,* Весник српске цркве Београд, I, 1890. св. 7, стр. 769—773.

11. *Родољубива писанија* (у корист Друштва Св. Саве), Весник српске цркве, I, 1890. св. 10, стр. 1098—1109.

12. *Анђео хранитељ,* Весник српске цркве, XI — 1891. стр. 1165.

13. *Свештенство у служби Српства,* — Хришћански весник XIII — 1891, стр. 135—139.

13а. *Црквене вести нишке епархије,* Весник српске цркве, 1891. бр. 6—7, стр. 653 и 1893, књ. II, стр. 220.

14. *Звона и звоњење* (по руском), Весник срп. цркве IV — 1893, св. 6, стр. 575—581.

15. *Споменица нишке саборне цркве,* Ниш, 1894. год.

16. *Наука хришћанска у нашој основној школи,* Весник срп. цркве, VII, 1896. св. 9, стр. 753—772; св. 10, стр. 861—884.

17. *„Одлажења српских духовних лица у Русији у времену од XVI до XVIII века и последице тих одлажења"* на руском језику 1888. То је магистарска теза на Кијевској Духовној академији. На основу овога рада, који садржи оригинална документа из руских архива, Димитријевић је изабран 25. јануара 1899. године за дописног члана „Црквено-архивског друштва" при Кијевској духовној академији.

18. *Свештеник и пољска привреда.* Методска јединица приликом полагања професорског испита, Весник српске цркве, X — 1899. св. 6, стр. 481—499.

19. *Извештај Архијерејском сабору о руским духовним школама,* 7. децембра 1898. у Београду. Гласник правос. цркве у Краље-

вини Србији I — 1900, бр. 1, стр. 62—73; 2, 39—59; 3, 73—83; 4, 67—70; 5, 61—64; 6, 65—74; 7, 91—100; 8, 97—105; 9, 104—112; 10, 105—112; 11, 62—77.

20. *Одношај пећких патријарха с Русијом у XVII веку,* Глас СКА 58, 1900, стр. 201—289 и 60, 1901, стр. 153—203.

21. *Прилози одношаја пећких патријараха с Русијом у XVII веку,* Споменик СКА 58, 1900 стр. 59—84.

22. *Српска црква у XIX веку,* Хришћански весник XVIII, Београд, 1901. бр. 2, стр. 6—19.

23. *Документа која се тичу односа између Српске цркве и Русије у XVI веку,* Споменик СКА XXXIX, 1903, стр. 16—42.

24. *Сима Андрејевић Игуманов,* Гласник Православне цркве у Краљевини Србији, год. V, 1904, стр. 12—19.

25. *Једна лепа старина,* — Нова Искра VI, 1904, бр. 1, стр. 28—29.

26. *Беседа проте Стевана М. Димитријевића,* директора српске гимназије над умрлим Митрополитом скопским Севастијаном Дебељковићем, Српски Сион год. 15, 1905. бр. 4, стр. 113—115. — Прештампано из Гласника цариградске патријаршије из исте године, год. XI, бр. 9, стр. 1—2. Говор је одржан 29. јануара 1905. у Скопљу.

27. *На Калемегдану,* Голуб књ. XXIX, Београд 1907. бр. 19, стр. 267—269. Извештај српског црвеног крста за 1912—1920. год.

28. *Василије Јовановић-Бркић, последњи српски патријарх на престолу пећком,* Хришћански весник XXVI, 1909, св. 1, стр. 47—56; св. 3, стр. 174—186.

29. *Химна св. Сави,* Дело XV — Београд 1910. књ. 57, св. 3, стр. 396—411.

30. *Православни Богословски факултет на Универзитету београдском.* Говор декана Богословског факултета проте Стеве М. Димитријевића, после призивања Св. Духа приликом почињања предавања на факултету 20. децембра 1920. Весник Српске цркве XXVI, 1921, св. 1—2, стр. 24—32.

31. *Како је Вељентије митрополит српски мученички погубљен и мртав опљачкан.* Извештај Друштва Српског црвеног крста 1912—1920.

32. *Проповед на Цвети,* Весник Срп. цркве бр. 7—8, 1921, стр. 344.

33. *Црквена општина,* Весник Срп. цркве 1921. св. 5—6, стр. 193—198 (Прилог за нову уредбу о црквеној општини).

34. *Пред новим задацима.* Весник Срп. цркве XXVI, Београд, 1921. св. 1—2, стр. 1—7. — О програму рада Весника Срп. цркве.

35. *Пред свештеничку скупштину.* Весник срп. цркве XXVI, Београд, 1921. св. 7—8, стр. 290—298.

36. *Списак побијених од Бугара свештених лица,* Весник српске цркве XXVI, 1921. св. 9—10, стр. 50—62.

37. *Судбоносни проблеми,* Весник срп. цркве XXVI, 1921. св. 3—4, стр. 97—109. Нада у Новом уставу. Питање издржавања свештеника.

38. Василије Марковић, Православно монаштво и манастири у средњевековној Србији, приказ у Весник СЦ, 1921, св. 3—4, стр. 184—185.

39. *Грађа за српску историју из руских архива и библиотека.* Трећа збирка, Посвећена Ђерци Деси, Споменик СКА 1922. књ. LIII, стр. 8 + 1—329. Са регистром, текст докумената на старословенском и латинском језику. Скупљене расправе.

40. *Додатак* (грађа за Српску историју), Споменик СКА књ. LIII, 1922, стр. 272—286 и 287—329, садржај: 1) Антоније епископ вршачки у Русији 1623. год.; 2) Михаило м-лит Карловачки; 3) Молба грофа Бранковића руском цару Петру Алексијевићу; 4) Једна синђелија Хрисанта епис. млетачко далматинског. Са регистром. Текст докумената на старословенском језику.

41. *Гоњење за рачун уније.* Споменик СКА 1922, књ. LIII, стр. 18—37 и 287—329. Грађа за српску историју са регистром. Текст докумената на старословенском језику.

42. *Један прилог историји Карловачке архиепископије XVIII века,* Споменик СКА 1922, књ. LIII, стр. 12—18, 287—329. Грађа за српску историју са регистром. Текст на старословенском и латинском језику.

43. *Наши и карловачки конгреси,* Споменик СКА, 1922, књ. LIII, стр. 1—12, 282—329. Грађа за српску историју са регистром. Текст докумената на старословенском и латинском језику.

44. *Наши манастири, који су имали јачих веза са Русијом,* Споменик СКА, 1922. књ. LIII, стр. 116—234; 287—329. Грађа за српску историју са регистром. Текст докумената на старословенском језику.

45. *Појединачна одлажења и отсељавања Срба у Русију,* Споменик СКА, 1922. књ. LIII, стр. 234—272, (287—329). Грађа за српску историју са регистром. Текст докумената на старословенском језику.

46. *Преписка и одлажења у Русију неких наших митрополита, епископа и других духовних лица, као и пошиљка у Русију из манастира, који нису били у сталним односима са њоме,* Споменик СКА, 1922. књ. LIII, стр. 37—116 (287—329). Грађа за српску историју са регистром. Текст докумената на старословенском језику.

47. *Документа Хиландарске архиве до XVIII века,* Споменик СКА, 1922. LV, стр. 20—31, Документа на старословенском.

48. *Богословско учитељска школа у Призрену* (поводом њене педесетогодишњице), Братство год. XVII, Београд, 1923, стр. 201—214.

49. *Манастир св. Патријаршије Пећке* (1 слика), Православни хришћанин бр. 3, Београд, 1924; 11, 180—183.

50. *Кратак преглед историје Пећке Патријаршије* (из Споменице устоличења патријарха Димитрија у Пећи), Београд 1924.

51. *Поводом доласка депутације Јерусалимске патријаршије,* Весник срп. цркве, 1924. стр. 553—529.

52. *Веровање и предање о Св. Сави,* Весник срп. цркве, 1924. стр. 626—628.

53. *После пете редовне скупштине,* Весник срп. цркве, 1924. стр. 417.

54. *Хиљадушестогодишње славље цркве* (I Васељенски сабор 325—1935), Весник срп. цркве 1925, св. 5, стр. 273—296.

55. *Празновање Св. Кирила и Методија и њихових ученика у нашем народу,* Весник срп. цркве 1925. св. 1. стр. 58—60.

56. *Потреба међусобне верске трпељивости,* Весник срп. цркве 1925. стр. 2—14.

57. *Недеља православља,* Весник срп. цркве 1925. стр. 70—77.

58. *У чему је снага и моћ нашег православља,* Весник срп. цркве 1925, стр. 129—142.

59. *Покрет побожних у нашем народу,* Весник срп. цркве 1925, стр. 193—200.

60. *Наш народ и богослужење у цркви,* Весник срп. цркве, 1925. стр. 353—363.

61. *Има ли излаза нашим тешкоћама,* Весник срп. цркве, 1925. стр. 418—424.

62. *Помозимо својима у Светој Гори,* Глас цркве, Шабац, 1925, бр. 6, стр. 681—685.

63. *Пред новом радном годином нашег удружења,* Весник срп. цркве 1925, стр. 529—541.

64. *Шта нам бројеви говоре,* Весник срп. цркве 1925, стр. 657—663.

65. *Врхунац демагоштва,* Весник срп. цркве 1925, стр. 721—728. О материјалном стању православног свештенства.

66. *Стевана Стратимировића, митрополита карловачкога, план за ослобођење Српскога народа,* Београд 1926, стр. 47 (један део прештампан из „Богословља", год. I, 1926, стр. 1).

67. *Саборност у Српској цркви и положај парохијског свештеника у црквеној општини,* Весник срп. цркве 1926, св. 5, стр. 285—293.

68. Степан Радић, Против српског православног свештенства, Весник срп. цркве 1926. стр. 600—601.

69. *Чувајмо добро наше лепо Православље,* Календар Православље бр. 1, 1926. стр. 17—26.

70. *Како да прослављамо Недељу Православља,* Весник срп. цркве 1926, стр. 1—6.

71. *Криза нашег монаштва,* Весник срп. цркве, 1926. стр. 369—380.

72. *Крстоноше,* Весник срп. цркве, 1926, стр. 209—223.

73. *Свети Сава у народном веровању и предању,* Једна од лако остварљивих дужности према просветитељу нашем. Београд, 1926. стр. 134 (Сепарат из Весника срп. цркве, 1926. стр. 510—536 и 638—657; 809—841 и 1927. стр. 87—117 и 189—212.)

74. *Свештенички додаци на скупоћу и таксе за чинодејства,* Весник срп. цркве, 1926. стр. 118.

75. *Буџет министарства Вера пред Народном скупштином,* Весник срп. цркве 1926. стр. 119—121.

76. *Поправка уредбе о додацима свештеничким на скупоћу,* Весник срп. цркве, 1926. стр. 199.

77. *Таксе за извршена чинодејства,* Весник срп. цркве, 1926. стр. 200 и 362—363.

78. *Васељенски сабор,* Весник срп. цркве, 1926. стр. 200—203.

79. *Повреда аутономије и вековима освештаних закона и традиција Св. Горе Атонске,* Весник срп. цркве, 1926. стр. 203—204.

80. *Његово преосвештенство Јован, новопосвећени епископ Захумско-херцеговачки,* Весник срп. цркве, 1926. стр. 205—206.

81. *Свети архијерејски сабор Српске цркве,* Весник, 1926. стр. 361—362.

82. *Још једна пријатна вест из епархије Темишварске,* Весник срп. цркве, 1926. стр. 364—365.

83. *Посета нашој земљи Др Артура Хедлама, епископа Глостерског,* Весник срп. цркве, 1926. стр. 365—368.

84. *Све за Св. Саву* — Стеван Самарџић. Весник срп. цркве, 1926. стр. 430—432.

85. *Поплава,* Весник срп. цркве, 1926. стр. 591—592.

86. *Устав Српске цркве,* Весник срп. цркве, 1926. стр. 595.

87. *Свештенство је добило сталну повластицу вожње железницом у пола цене,* Весник срп. цркве, 1926. стр. 592—595.

88. *Измене и допуне Уредбе о додацима на скупоћу* ... Весник срп. цркве, 1926, стр. 596—598.

89. *Београдске нове парохије,* Весник срп. цркве, 1926. стр. 598—600.

90. *Сви треба да раде за Цркву,* Весник срп. цркве 1927. стр. 611—613.

91. *Проповед у недељу цариника и фарисеја и на дан св. Борђа Кратовца,* Весник срп. цркве 1928. стр. 796—800.

92. *Грб Српске патријаршије,* Београд 1929. год. стр. 32 (извод из „Богословља" 1929. год. IV св. 2, стр. 94—124).

93. *У спомен изгинулих и у ропству помрлих свештеника српских,* Преглед цркве епархије нишке, год. X, бр. 1—2, 1929, стр. 5—14.

94. *Воштане свеће* — Православље — Календар 1929. стр. 79—90.

95. *Православни Богословски факултет у својој десетој години,* „Богословље" 1930. св. 1, стр. 72—76.

96. *Димитрије, архиепископ пећки, митрополит београдско-карловачки и патријарх српски,* Домаћица XLV, 1930. св. 4—6, стр. 89—93.

97. *Како су наши поклоници путовали у Св. земљу од Солуна до Кипра* (с једном сликом), „Политика", 1930, бр. 7921, стр. 1—2.

98. *Карађорђев устанак као дело с планом смишљено и вођено уз учешће истакнутих људи свију наших крајева,* „Браство", орган Друштва „Св. Сава", књ. XXV, 1931. стр. 1—32.

99. *Значај вештаних свећа у богослужењу,* Београд, 1931. стр. 32 (друго издање).

100. *Зашто се Митрополиту Викентију не подиже споменик,* Лесковачки гласник, XI, 1931. бр. 49, стр. 1—2; бр. 50, стр. 2; бр. 51, 1—2.

101. *Дан онога који нас је загрејао љубављу и први повео путем братства и јединства,* Време XI/1931, бр. 3261, стр. 5 (за култ св. Саве).

102. *Православље Св. Саве и о венцу Христовом на најстаријим иконама његовим,* (1 слика), „Светосавље", год. I. 1932, бр. 5, стр. 193—215, бр. 6, стр. 249—275.

103. *Преуређење Задруге српског православног свештенства,* Весник срп. цркве, 1932. стр. 285—290.

104. *Недеља Православља,* Преглед цркве епархије нишке, 1932. бр. 5—7, стр. 101—107.

105. *Митрополит Михаило, архиј. београдски и митрополит Србије као православни јерарх, Србин, Словен и неимар Југословенства (1 слика),* Весник срп. цркве, 1933. стр. 63—110.

106. *Танасије Урошевић, прота, као негдашњи службеник Духовног суда у Нишу и кратки поглед на нишку епархију онога доба,* Предговор II књизи „На својој бразди", Ниш, 1933. стр. 9—32.

107. *Поклоничка путовања хришћанских светиња као суштина и израз покајања нашег* (1 слика), Покајни народ, Београд 1933, бр. 3—4—5, стр. 33—79.

108. *Свети Сава као народни учитељ,* Браство, орган Друштва „Св. Сава" XXVIII, 1934. стр. 89—111.

109. *Спаљивање моштију Св. Саве,* Браство, орган друштва „Св. Сава" XXVIII, 1934. стр. 140—163.

110. *Животворни говор мртвих, О храму на Опленцу, Поводом погибије краља Александра I Карађорђевића,* Хришћанска мисао 1/1935. бр. 1, стр. 1—3.

111. *Празновање 6/19 маја преноса моштију Св. Саве из града Трнова у Лавру Милешеву и служба овога празника са српским преводом,* Гласник, службени лист Српске православне цркве, Додатак „Гласнику СЛС", Сремски Карловци 1935. бр. 22—23, стр. 1—49.

112. *Какав је задатак Удружења православних универзитетских образованих богослова,* Хришћанска мисао, 1936, бр. 3, стр. 35—36.

113. *Један наш трговачки дневник из 18 века (са сликом),* Зборник скопског научног друштва за историју јужних Словена, Скопље 1936. стр. 355—388.

114. *Сава Дечанац, бивши епископ жички* (с портретом), Политика, XXXIII, 1936, бр. 10098, стр. 10.

115. *Ест ли Тонзури на головах свјатители в старом восточном иконописании,* Известиа на Блгарски институт, Софиа, 1936. Исто у

Actes du IV Congres International des Études byzantines, Vol. II, Sofia 1936, p. 113—128.

116. *Прослава педесетогодишњице друштва Св. Саве, прослављено 26. јануара 1937,* говор, Јубиларна споменица, на стр. 3—14.

117. *Први конгрес православних факултета у Атини,* Богословље 1937, св. 1, стр. 1—33.

118. *Браничево као Бранич српског православља,* Браничевски весник Пожаревац, 1937, стр. 71—84.

119. *Хиландар — српска царска лавра у Св. Гори Атонској,* Календар СПЦ 1938, стр. 93—95. са сликом м. Хиландара.
Сава" 1938. стр. 1—8.

120. *Вук Стефановић Караџић,* Браство, орган Друштва „Св.

121. *Варнава, блаженоупокојени патријарх српски* (некролог), Календар Српске Патријаршије, 1938. стр. 27—31.

122. *La mission de la Science Theologique pour l'eclaircessement de la consience ecclesiastique* (Extrait des Actes du I-er Congres de Theologie orthodaxe Athene) Athenes 1938.

123. *Бадњи дан и Божић,* Браство, орган Друштва „Свети Сава", 1938. стр. 156—172 (Прилог Вуковој години).

124. *Двадесет година од нашег уједињења,* Браство, Београд 1939. стр. 1—16.

125. *Храм Св. Саве,* Политика XXXVI, 1939, бр. 11117, стр. 6 (Поводом освећења темеља цркве Св. Саве у Београду).

126. *Кратак поглед у Историју Шабачке епархије* (Увод у поменик шабачко-ваљевске епархије, Београд 1940).

127. У спомен педесетогодишњице друштва „Растко" (Споменица за педесетогодишњицу верско-националног и културног просветног рада богословско литерарне дружине „Растко" у Призрену 1889—1939 (Скопље 1940).

128. *Свештенство и обнова пчеларства нашег,* Гласник СПЦ, 1946.

129. *Узајамне везе између Срба и Руса у прошлости,* Црквени календар 1948.

130. *Над самртним одром Блаженопочившег патријарха српског Гаврила V,* (Гласник СПЦ), 1950. бр. 5—6, стр. 64—71.

131. *У I, II и III књизи Стари српски записи и натписи,* Љ. Стојановића налази се 22 записа које је пронашао и преписао Стево Димитријевић.

132. Значајан је за науку и његов *Извјештај Министарству Иностраних послова о стању нашег народа у јужним крајевима,* бр. 159, од 23. јуна 1902, као и друга писма истом Министарству (у рукопису у библиотеци Министарства).

Summary

THE VERY REVEREND STAVROPHOR

STEVAN M. DIMITRIJEVIĆ
(1866—1953)

By this »*Spomenica*« (Remembrance), the Theological Fakulty of the Serbian Orthodox Church wishes to express its thankful remembrance of its first Dean, first full-time professor the Very Reverend Stevan M. Dimitrijević, an eminent figure in the life of the Serbian Church, and especially its educational system from the end of the 19th century to his death in 1953.

Stevan M. Dimitrijević began his official work in 1899 as Rector of the Seminary in Prizren, which was, at that time, still under Turkish control. He not only distinguished himself in the field of Academics, but also as a cultured and national worker among the then oppressed Serbians. He was soon, therefore, transferred to the directorship of the Middle and Pedagogical Schools in Skoplje; entrusted to him were the concerns around the settling of the conditions in the Serbian Monasteries of Hilandar and Dečani, as also the problems around the situation of our Church in those areas when there were no Bishops. After another term as Rector in the Prizren Seminary, and after the First World War, Dimitrijević came to Belgrade, where, in 1920, he was entrusted with the founding and organizing of the Theological Fakulty at the University of Belgrade.

As its first Dean, Dimitrijević showed and proved his great organizing, abilities, his expert knowledge, tirelessness in work and unlimited love towards that which he did, believing that he was working for the good of his students and the people of God, his Church, which they would need to serve. As a well-known and respected national worker, in 1922 it was entrusted to him to go to Russia carrying the aid of our Red Cross to the hungry. At that time, he brought back from there a large number of theological books, which became the foundation of the Library of the Theological Fakulty.

The scholarly work of Professor Dimitrijević begins already at the time of his studies at the Kievian Theological Academy, collecting statistics about the relations of the Russian and Serbian Churches. Not even later will he depart from those themes. His scholarly work is characterized by authenticity and exactness. That which he wrote in the Field of the History of the Serbian Church has lasting value. Because of his work of that type, he was given the honorary degree of Doctor of Theological Science (Doctor of Divinity).

Even if all the varied work of Professor Dimitrijević isn't exhausted in the *Spomenica*, his successors at the Theological Fakulty, even among them some of Dimitrijević's students, have, anyway, by their contributions, enlightened his person, work and merits on many sides, which also give witness the titles of these contributions:

Dr. Dušan Kašić, Very Rev. Stavrophor Stevan M. Dimitrijević (Life and Work);

Milutin Timotijević, Prota Stevan Dimitrijević as Rector of the Prizren Seminary;

Dr. Atanasije Jevtić, The Visits of Prota Stevan Dimitrijević to the Monastery of Hilandar;

Dr. Dimitrije Kalezić, The Russian Church and Russian Orthodoxy in the Works of Prota Stevan Dimitrijević;

Dr. Ljubomir Durković, A Contribution to the Study of the Scholarly Research of Prota Stevan Dimitrijević;

Dr. Rajko Veselinović, The Work of Stevan Dimitrijević as Delegate and Inspector of the National Committee of Serbia, Croatia and Slovenia for aid to the hungry in the SSSR, 1922—1924;

Bogoljub Cirković and Petar Momirović, Prota Stevan Dimitrijević in Anecdotes;

Dr. Blagota Gardašević, Bio-bibliography of Stevan Dimitrijević.

Резюме

ПРОТОИЕРЕЙ-СТАВРОФОР СТЕВАН М. ДИМИТРИЕВИЧ (1866—1953 гг.)

Настоящий юбилейный сборник Богословского факультета Сербской Православной Церкви посвящается памяти *ставрофорного протоиерея Стевана М. Димитриевича* — первого декана и первого ординарного профессора нашего факультета и выдающейся личности конца 19 и первой половины 20 веков в жизни Сербской Церкви и особенно в жизни её просвещения.

Свою деятельность прот. Стеван М. Димитриевич начал в 1899 году в должности ректора семинарии в городе Призрене, который в то время ещё находился под турецкой властью. На данном посту прот. Димитриевич хорошо зарекомендовал себя не только в учебном деле но и как общественный и национальный деятель среди призренских сербов. Поэтому он вскоре был переведён на должность директора гимназии и педагогического училища в городе Скоплье. Ему было поручено восстановление нормальной жизни в сербских монастырях Хиландар и Дечаны, а так же и попечение о тех областях Сербской Церкви в которых не было епископов. После вторичного пребывания в Призренской семинарии в должности ректора и после окончания первой мировой войны прот. Димитриевич переезжает в Белград и здесь в 1920 году священноначалием Сербской Церкви ему была поручена организация Богословского факультета, основанного при Белградском Университете.

Веря что трудь его пойдёт в пользу студентов и народа Божиего и Церкви, которой все должны служить, прот. Димитриевич, будучи первым деканом Богословского факультета, показал свои большие организационные способности, огромные знания относящиеся к специальности, неустанность в трудах и безграничную любовь к начатому делу. В 1922 году прот. Димитриевичу, как известному и выдающемуся общественному деятелю было поручено ехать в Россию (СССР) с помощью голодающим организации Красного креста. При

возвращении из России он привёз огромное количество богословских книг, которые стали основой книжнего фонда Библиотеки Богословского факультета в Белграде.

Ещё во время его обучения в Киевской Духовной академии проф. Димитриевич начал свою научную деятельность собиранием данных о связях между Сербской и Русской Церквах. Этой проблематикой он не перестал заниматься и позже, после возвращения на Родину. Его научные труды отличают оригинальность и акрибия, а его вклад в област истории Сербской Православной Церкви имеет прочную ценность. За его научные труды проф. Димитриевич получил название почётного доктора богословских наук.

Хотя этот юбилейный сборник и не исчерпывает всесторонную деятельность проф. Димитриевича, но всё же его преемтсвенники на Богословском факультете, некоторые из них являются его учениками, своими докладами пролили много света на его личность, труды и заслуги. Об этом свидетельствуют и названия следующих статей:

Д-р Душан Кашич, Ставрофорный протоиерей Стеван Димитриевич (жизнь и труды);

Милутин Тимотиевич, Протоиерей Стеван Димитриевич как ректор Призренской семинарии;

д-р Афанасий Евтич, Визиты протоиерея Стевы Димитриевича Хиландарскому монастырю;

д-р Любомир Дуркович, К изучению исследовательской деятельности протоиерея Стевы Димитриевича;

д-р Райко Веселинович, Стеван Димитриевич как делегат и инспектор Народного комитета для помощи голодающим в СССР в 1922—1924 гг;

Боголюб Чиркович и Петар Момирович, Протоиерей Стева Димитриевич в анекдотах;

д-р Благота Гардашевич, Био-библиография Стевана Димитриевича.

Капелица на породичној гробници Проте Стеве Димитријевића

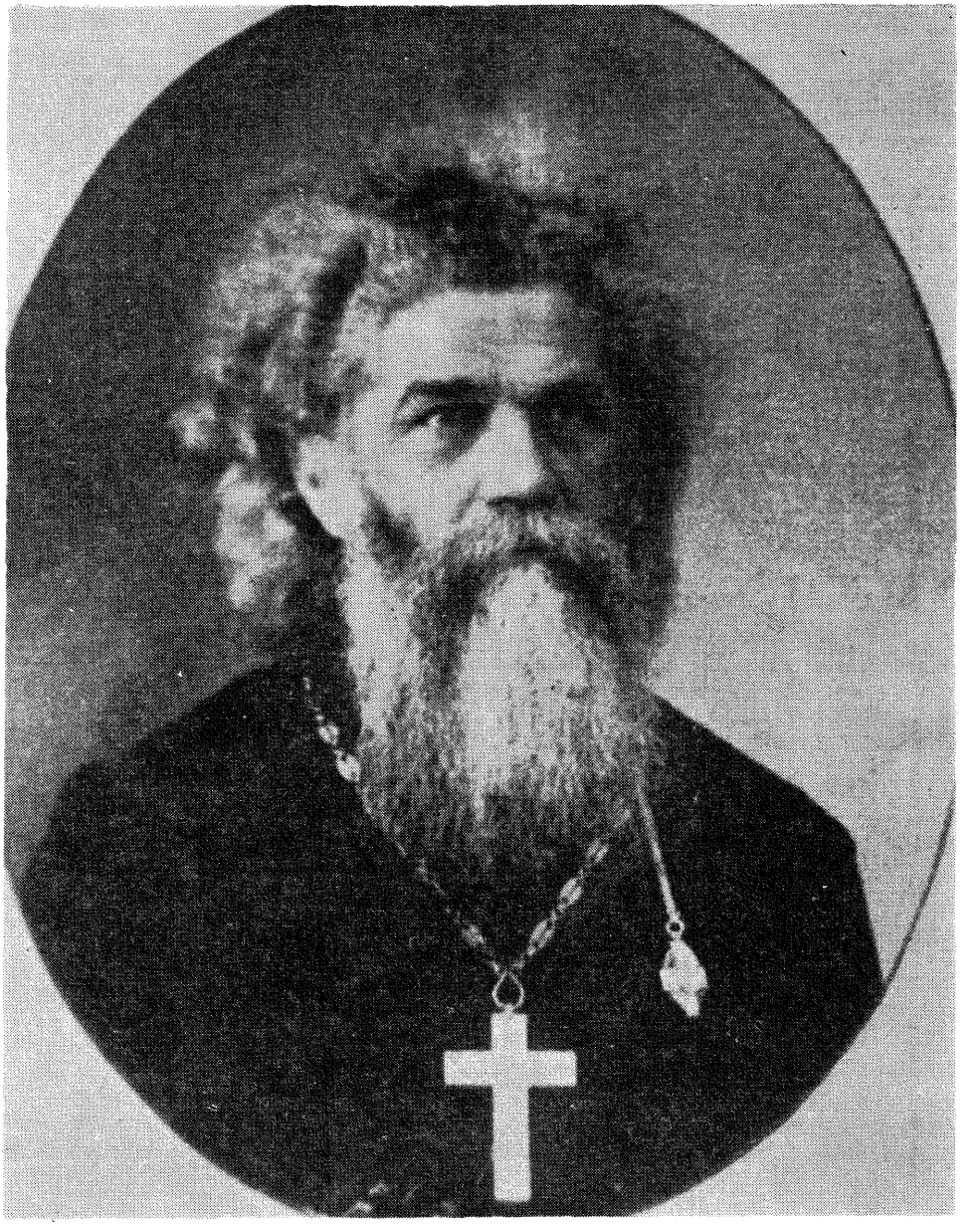

Протојереј ставрофор

СТЕВАН М. ДИМИТРИЈЕВИЋ
(1866 + 1953)

УДЕОНИЦА
ФОНДА ЦРКВЕ
I КОЛО СВЕТОГ ЂОРЂА БР 1231
30 ДИНАРА УЗЛАТУ
ACTION DU FONDS DE L'EGLISE SAINT GEORGES A PRIZRENNE
30 FRANCS EN OR
СТО ШЕЗДЕСЕТ ДВА ГРОША ЧАРШИСКА
Ималац овеђадошње има сва права која му као удеоничару припадају.
У ПРИЗРЕНУ, ЈУНА 1902 г.
ДИНАРА 30 FRANCS

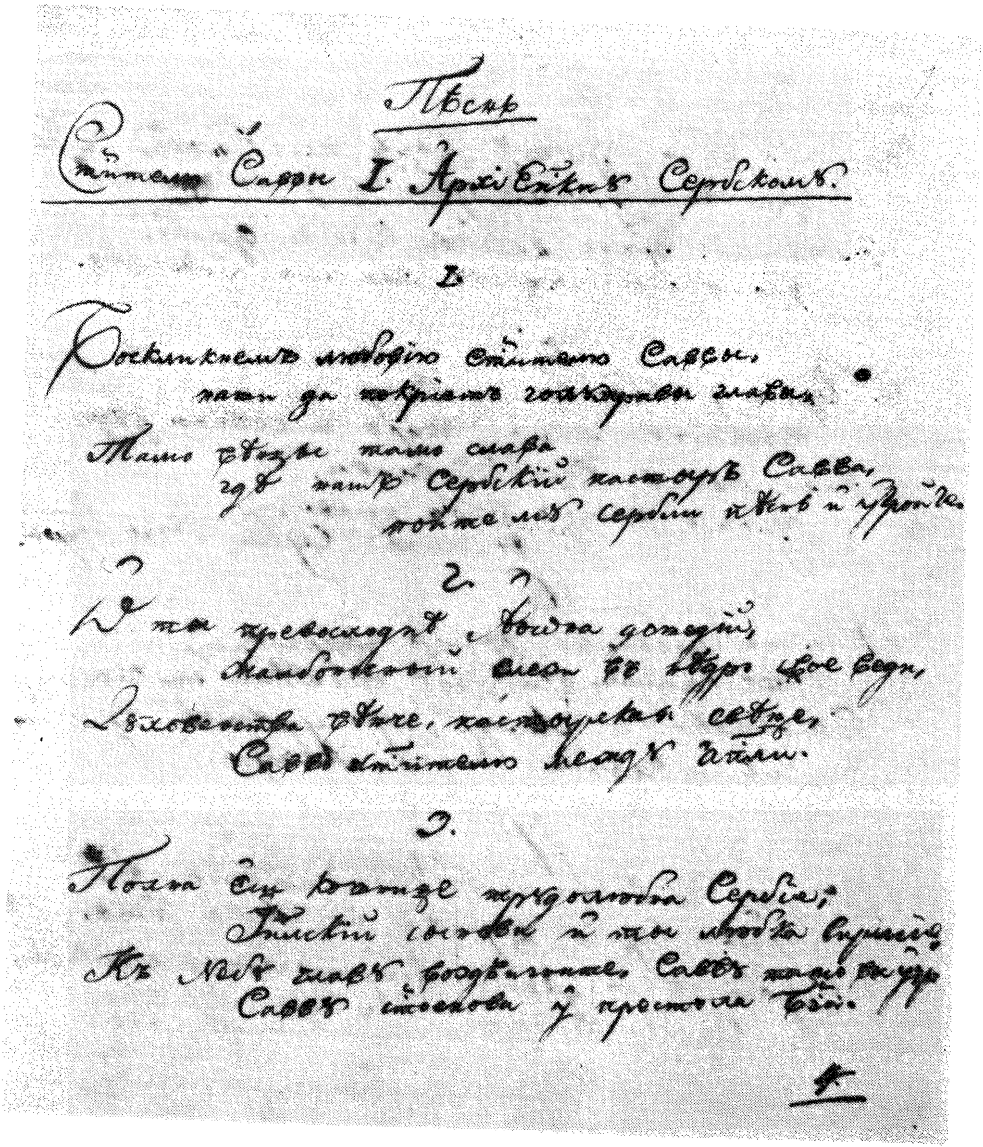

Рукопис најстарије химне Св. Сави

4.

Сербіа є дѣва Урожъ царь посѣдаетъ,
Царствуя сильна Сокровища Корова наслѣдуетъ,
Толикимое Орлове Царства Сербіа Орлова,
Урожа мо каторъ, Яка и не удобнаетъ.

5.

Въ Сербіе родила Сестра Латіи,
Воинственни имѣвши Корѣ на Свѣтѣ дѣти,
Имѣ начала Сербскій Славѣ,
Урожъ конецъ имъ краевъ,
Зовите ихъ Сербіи Князѣ Владѣ

6.

Любовна дѣвчине конецъ Царствіи,
Повѣдающій Свѣтъ царь Косатки Трѣла
Ревнословѣтна Сокола, горе Урожъ Красна
И Княза Князя Сокола.

7.

Кто не восплачетъ сіи матки видѣ,
Какъ Сербіа царица погубила Княз,
Сербіи є по Латінскій, отрѣзана Коя Славѣ,
Сербіе Вѣчно и Лице Красилаго.

8.

САДРЖАЈ СПОМЕНИЦЕ
Проте Стеве Димитријевића

стр.

1. Др Душан Кашић, Протојерej-ставрофор Стеван М. Димитријевић (живот и рад) 1
2. Проф. Милутин Тимотијевић, Прота Стева Димитријевић као ректор Призренске богословије 16
3. Јером. Атанасије Јевтић, Посете проте Стеве манастиру Хиландару 34
4. Др Димитрије Калезић, Руска Црква и руско Православље у радовима проте Стевана Димитријевића 41
5. Љубомир Дурковић Јакшић, Прилог проучавању истраживачког рада проте Стевана Димитријевића професора Богословског факултета 49
6. Др Рајко Веселиновић, Рад Стевана Димитријевића као делегата и инспектора Народног одбора СХС за помоћ гладнима у СССР 1922/24 г. 53
7. Богољуб Ђирковић и Петар Момировић, Прота Стева Димитријевић у анегдотама 103
8. Др Благота Гардашевић, Био-библиографија Стевана Димитријевића 110
9. Резиме (на енглеском и руском) 120